

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 10

PARTIZANSKA KNJIGA

Naslov originala
Stig Mass Andersen
Bipolar Superstar
© 2015.

Za srpsko izdanje
© Partizanska knjiga, 2017.

Ovaj prevod objavljen je zahvaljujući finansijskoj pomoći fondacije NORLA – Norveška književnost u inostranstvu.

The publication of this translation has been made possible through the financial support of NORLA, Norwegian Literature Abroad.

Urednici
Srđan Srđić
Vladimir Arsenić

Stig Mas Andešen

Bipolar Superstar

Prevod i pogovor
Tamara Filipović

Kikinda, 2017.

O piscu

Bipolar Superstar je životni projekat Stiga Masa Andešena (1981). On nastupa na koncertima i drži predavanja o svom životu s bipolarnim poremećajem. Prenoseći svoju priču jasnim i uzbudljivim jezikom, Stig želi da knjigom *Bipolar Superstar* pruži drugačiji pogled na mentalni aspekt svakodnevice.

O knjizi

Ovo je ružno-lepa priča o Oliveru i njegovom životu s bipolarnim poremećajem. Oliver misli da je superzvezda, umetnik za velike arene. Upoznajemo ga kada mu policija stavlja lisice u areni *Telenor*, gde se on, kako sam objašnjava, priprema za koncert te večeri sa svojim bendom *AligatorX*.

Rezultat događaja je smeštanje na psihijatrijsko odeljenje, ali nije sve tako loše. Oliver tamo upoznaje Elin i roman dobija formu ljubavne priče s nejasnim granicama između stvarnosti i manije, besa i straha, radosti i tuge. Ali roman pre svega ukazuje na to koliko je važno pustiti druge ljude da nam se približe i stoje rame uz rame s nama.

„Je l' morate da ih stegnete toliko jebeno čvrsto?“, vikao sam na policajce.

Lisice mi se usecaju u zglobove. Došli su, dakle, ovamo, u arenu *Telenor*, i prekidaju mi pripreme za koncert. To je samo jedan u nizu brojnih nesporazuma.

Ovde sam da bih proverio akustiku u hali. To i nije tako čudno s obzirom na to da sviram večeras. Ali dok sam stajao u sredini kruga i mlatio gredom o pod, došli su scenski radnici i prekinuli me.

„Nažalost, morate da odete jer treba da pripremimo binu za večerašnji koncert“, rekao je jedan od njih.

„Znam, jer ja treba da sviram. Ovo možda izgleda čudno, ali ja samo proveravam akustiku“, odgovaram.

Okrenuo sam im leđa i nastavio da mlatim gredom. Predivno je za muzičara da stoji i sluša eho udaraca. Nisam siguran da li drugi čuju tačno ono što ja čujem, ali za mene je odjek poda ispod veštačke trave zaglušujući.

Iznenada se pojavljuju dva uniformisana policajca. Isprva me zbunjuje njihova blizina. Ali onda shvatam. Ja sam superzvezda. I zato mi treba zaštita. Može da nastane kaos ako se pojavim na ulici.

Policijски službenici kažu da moram da krenem s njima. Ništa mi nije jasno. Zar ni oni ne razumeju da večeras imam koncert?

„Ne mogu to da uradim, to je izdaja mojih fanova“, rekao sam.

Ubrzo posle toga odlučili su da me nasilno odvedu. Još više sam se zbunio, ali sam vragolasto raspoložen, pa sam rešio da proverim koliko su vični borilačkim veštinama. Nisam ih napao. Samo sam se opirao. Potpuno je van pameti da državni službenici brane pravim superzvezdama da održavaju koncerte. Takva cenzura više liči na režim diktature nego na navodno sigurnu Norvešku. Onda bar mogu da izvučem nešto dobro iz njihovog ludačkog ophođenja prema meni. Umirujuće je, međutim, što znam da su vešti u borbi.

INTRO

GLAVA 1

Teško mi je što ne mogu da kažem bratu da mislim da je idiot. On je bio moj uzor svih ovih godina i znao je to. Ljudi mogu da kažu da nije egoistično ako pokušaš sebi da zavrneš šiju. Ali izgleda užasno egoistično s mog gledišta. Istovremeno ne mogu to nikome da kažem, jer ako to uradim, misliće da sam psihopata.

Pokušavam da radim svoj posao. Kada radiš u *Menpaueru*, nikad te zaista ne prihvate. Objasne ti posao i ljudi su ljubazni prema tebi. Ali misle: on samo zamenjuje nekog na pola godine, mrzi me da ulažem dodatnu energiju u upoznavanje s njim. Ionako je muzika moje jedino životno gorivo, ali treba mi bar neki honorarni posao da imam novca da stavim nešto na krišku hleba. Ovo je safalada-posao. Posao kojim zarađujem za safaladu i koji je jednako uzbudljiv kao spomenuta kobasica.

Moj posao je da primam narudžbine za prodaju gasa. Većina narudžbina koje primimo su za bolnice i kućnu upotrebu. Pacijenti sa HOBP-om od nas dobijaju gas koji im treba za disanje, tako da je s te strane ovaj posao veoma važan. Zato pokušavam da održim koncentraciju najbolje što mogu. U poslednje vreme je teško. Sećanja na potragu za Kajem, najgore sate mog dosadašnjeg života, neprestano mi titraju pred očima. Nadam se da nikad neću ponovo preživeti slične trenutke dok sam živ.

Odeljenje u kom radim nije veliko. Gunar nam je šef. Tu je i Ana, koja je mojih godina i stvarno je prilično seksi. Pošto je njeno interesovanje za muziku veće od prosečnog, s njom se najbolje slažem. Erik je ovde proveo celu svoju karijeru, a što se tiče njegovih

godina, tipujem da je dvaput dobio zlatni sat. Zadivljen sam što neko uspeva da se zalaže za posao toliko dugo. Lojalni radnici izgledaju gotovo smešno naspram ovih modernih koji menjaju posao svake druge godine. Ali sve dok je neko angažovan i zainteresovan, moraju da mu dozvole da radi koliko god dugo želi. Trebalo bi da ja uskoro prekinem, ali samo zato što su mi zaduženja stvarno dosadila.

Na kraju, u timu imamo lažljivu Uni. Kada sam bio na obuci, trebalo je da ona i ja napravimo fiktivnu porudžbinu i bilo je važno da je poništimo. Spomenula mi je to usput, ali pošto mi je bio prvi dan na poslu, mislio sam da je ona preuzela odgovornost. Naručili smo gas za neku fabriku. Ali mi smo – ona ili ja, kako se uzme – zaboravili da poništimo narudžbinu. Onda smo drugog radnog dana primili poziv od šefa fabrike, koji je bio ljut kao ris, i kad je Gunar pitao šta se desilo, Uni je prebacila krivicu na mene.

„Ja sam mu jasno rekla kako da je poništi i pokazala kako se to radi”, rekla je ona podlo. To zapravo nije bila istina. Uopšte mi nije pokazala. Ali nisam bio spreman da započinem svađu s nekim na radnom mestu čim sam se zaposlio. Zato sam odlučio da ćutim i preuzeo krivicu na sebe. Dobar početak. Hvala, Uni.

Posle radnog dana uvek mi je super da odem na probu. To nije ni nalik na safaladu. U stvari, ne znam da li postoji nešto masnije od dobrog džemovanja s dobrim prijateljima. Kad kažem masnije, ne mislim na kalorije, kilograme i indeks telesne mase. Mislim na kul, strava, fantastično, ili bilo koji pridev s tako ultrakul značenjem kao ovaj. Baš ovog trenutka smo u ekstremno intenzivnom periodu uvežbavanja. *CC Kaubojs* je uzrok tome, glavom i bradom, pošto ćemo im biti predgrupa za nedelju dana. Bendu koji je jedan od najvažnijih razloga što sam muzičar.

Nikad neću zaboraviti koncerte iz mladosti u *Oskaru* u Fredrikstadu. Koncerti koje su održavali prvog

i drugog dana Božića bili su stvarno posebni. Uvek sam stajao skroz napred, ali sa strane, tako da mogu da proučavam bend, a u isto vreme i osetim atmosferu. Pevač Magnus Greneberg uvek je bio unikatan na sceni. Promuklost u njegovom glasu dok peva i osećajnost u mirnim delovima nadmoćno mrve sve ostale norveške pevače. Magično se pokreće ispred benda i tako drži publiku u šaci. Zaista je poseban zbog mistične mešavine introvertne stidljivosti i potpuno otvorenog rokerskog stava. Za vreme jednog koncerta dobio sam ideju da okupim bend koji bi bio dovoljno dobar da svira kao predgrupa na koncertu *CC Kaubojsa*.

Tada je to bila veoma nategnuta zamisao, pošto nisam svirao gitaru naročito dobro, a nisam imao ni razvijen vokal. Nije poenta da samo izađeš na scenu i počneš da pevaš da bi saznao da li si talentovan. Ja sam oduvek imao talenat. Ali, kao u fudbalu, i u roku moraš da treniraš. Razlika je u tome što se na našem terenu retko nalaze dvadeset dva muškarca među kojima možeš da se sakriješ. Bina je naš teren i ako si pevač, stojiš tamo i otprilike sedamdeset procenata pažnje usmereno je na tebe. To može da bude prilično nemilosrdno. Na početku karijere fudbaleri mogu da koriste izgovore – mladi su i nisu u potpunosti razvijeni. A ako si početnik u bendu, publika lako može da te zgazi. Nemaš toliko vremena za razvoj. Može se desiti da sviraš pesme koje si dugo uvežbavao, a da ne dobiješ odgovor od publike. Tada želiš da se zemlja otvori i da propadneš, ali to se ne dešava. Iako bi mnogim pevačima tako nešto dobro došlo.

Razmišljam o vremenu koje sam proveo u Lilehameru. Ljudi iz studentskog mesta gde smo svirali zaključili su da smo užasan bend pošto su nam prvi nastupi bili loši. Pomislili biste da organizatori koncerata bolje znaju. Ali tamo smo očigledno morali da budemo *Rolिंगstonsi* svog vremena od prvog rifa da bismo važili za dobar bend. Potrebno je mnogo energije

za osnivanje benda i veliki deo pokretačke energije u početku je dolazio iz cilja da dobijemo revanš pred ekipom iz studentskog grada. Kad je do njega došlo, imao je vanredno divan ukus. Prethodnog vikenda smo bili u Jeviku, na otvorenoj sceni. Rekli su nam da možemo da sviramo set od šest pesama i dok smo svirali, desilo se nešto što nikad neću zaboraviti. Posle nekoliko pesama, od pevača skrušenog stava koji je samo gledao u pod, postao sam drčni rok frontmen. Naginjao sam se napred, gledao publiku pravo u oči, sećam se čak i da sam skočio na sto usred publike. Šta se desilo, mislio sam. I tačno to su me pitali i ortaci iz benda posle koncerta. Primetio sam da im se povećalo samopouzdanje zbog mog ponašanja. Bili smo puni adrenalina i u bekstejdzu smo mnogo puta te večeri bacili kosku, vičući pritom.

Sledećeg vikenda je *Muzička grupa*, čiji smo mi bili članovi, organizovala koncert u studentskom centru *Bingo*, koji je sad zatvoren. Grupa gotovo da nije postojala ranije zbog nedostatka angažmana. Ali tadašnji vođa bio je snalažljiv tip i imali smo mnogo bendova koji su mogli da nastupe. Organizatori su nam nevoljno dozvolili da sviramo. Bili smo im odbojni jer nisu samo za naš bend mislili da je loš, već i za sve ostale bendove iz grupe. Pošto su nam dali dozvolu, pokušali su da nas sabotiraju šireći glasine da će to biti veće trule muzike. Računali smo da niko neće doći. Ali pojavilo se gotovo dvesta ljudi i napravili su ludu atmosferu. Većina izvođača bili su početnici, što se videlo i čulo, ali bilo je šarmantno. Jedan tip poreklom iz Etiopije svirao je rege i pevao na svom jeziku, zatim je svirao det-metal bend čiji su članovi bili našminkani kao leševi, s veštačkom krvlju na licu. Sećam se da je bilo veoma zabavno čuti ih kako najavljuju svoje pesme.

„Lepo je što ste došli u ovolikom broju! Divni ljudi! A sada sledeća pesma, *Death by My Hands*”, rekli su mirno, ali istovremeno i veselo. Pošto su svi ostali bendovi završili svirku, na scenu smo izašli mi

i, sa stavom koji smo usvojili prethodnog vikenda, oduvali smo publiku. Bend se još nije potpuno uhodao. Ali kao što mi je neko rekao posle koncerta: „S takvim stavom, možete da grešite koliko hoćete! Ionako niko neće primetiti greške!” Idućeg vikenda organizatori su uspeli da ubede Hokona Helstrema da dođe. Besramno priznajem da mi se celo telo ispunilo detinjom pakošću kad sam saznao da se samo sedamdeset petoro ljudi pojavilo na tom koncertu. Iako gotivim Hokona.

Ali nazad na probu. Sada smo u fazi *suočić se sa zidom*. To je faza u kojoj je set-lista određena i ceo bend stoji okrenut ka jednom zidu u studiju kao da je taj zid publika. To je nešto što sam ja slučajno započeo tokom jedne probe; momci su me prvo čudno gledali, ali sada su i oni počeli to da rade. Koristim taj postupak da vizualizujem ushićenu publiku u ekstazi i zamislim kako se obraćam nasumičnim osobama u prvim redovima. Gotovo uvek vidim ženske osobe kad pevam direktno nekome. Čudno. U stvari, stojim s nosom pet centimetara udaljenim od sivog mermernog zida. Kad god se menjaju članovi benda, uvek je potrebno vreme da se naviknu na način na koji probamo, ali postepeno prihvate novinu.

Ne postoji bolje mesto za ispoljavanje frustracije nego betonska soba od dvadeset kvadrata. Preglasan zvuk pojačala i pet znojavih muškaraca koji se pretvaraju da su najbolji bend na svetu, ili se u svakom slučaju osećaju kao da su najbolji bend na svetu. I nesumnjivo je da smo ultradobri. Ova faza, koja je najbliža svirci uživo, takođe je mnogo dobra, jer mi živimo za koncertnu energiju. Iako je sredina leta, osećaju se vibracije u vazduhu i polovina nas prži bez majica da bismo izdržali toplotu. Obično zaboravim da ponesem vodu. Ali i to je u redu, jer onda znam da ću biti potpuno iznuren posle trosatne probe. Žedan, ošamućen i prazan. Mnogo je bolje biti prazan nego pun frustracije.